

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadının İşgücüne Katılımına İlişkin Mikroekonometrik Analiz: Türkiye

Microeconometric Analysis of Domestic Violence Against Women and Women's Labour Force Participation: Evidence from Turkey

Dr.Öğr. Üyesi Evren İpek¹ - Dr. Öğr. Üyesi Özlem Ayvaz Kızılgöl²

Başvuru Tarihi: 26.05.2018

Kabul Tarihi: 28.05.2019

Öz

Kadına yönelik aile içi şiddet, boyutu ve türleri değişmekle beraber tüm dünyada kadınların yaşadığı ortak ve önemli bir toplumsal sorundur. Kadına yönelik aile içi şiddet kadınları sadece fiziksel ve psikolojik olarak etkilememekte aynı zamanda hukuki, sosyal, siyasal ve ekonomik statülerinin gelişmesini de engellemektedir. Bu çalışmada, kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılmış ve kadının işgücüne katılımının aile içi şiddet üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Veriler, 2008 ve 2014 yıllarında Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" anketlerinden elde edilmiştir. Analiz iki durumlu logit model ile gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre kadının yaşı arttıkça kadına yönelik şiddetin arttığı tespit edilmiştir. Kadının ve eşinin eğitim düzeyi arttıkça aile içi şiddetin azaldığı görülmüştür. Kadının çalışması yani işgücüne katılması şiddet görmesini engelleyen bir faktör değildir. Çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre fiziksel ya da cinsel şiddet yaşama olasılığı daha fazladır. Eşlerin alkol kullanması, kumar oynaması ve uyuşturucu kullanması durumunda aile içi şiddetin arttığı belirlenmiştir. Marmara Bölgesine göre en fazla aile içi şiddetin yaşandığı bölge 2008 yılında Doğu Anadolu Bölgesi, 2014 yılında İç Anadolu Bölgesi olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadına Şiddet, İşgücüne Katılım, Türkiye, Logit Model

Abstract

Domestic violence against women is a common and important social problem for women in all over the world since the size and type of it varies among countries. Domestic violence against women does not only affect women physically and psychologically, but at the same time impedes the development of legal, social, political and economic status of them. This study aims to analyze the factors influencing the domestic violence against women and evaluates the impact of labor force participation of women on domestic violence. The data is obtained from the Surveys on Domestic Violence against Women in Turkey that are conducted by Turkish Statistical Institute

¹ Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi İİBF, eipek@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4855-6545

² Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi İİBF, okizilgol@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9996-7892

in 2008 and 2014. The analysis is performed with binomial logit model. The empirical results indicate that as the age of women increases, domestic violence against women increases. It is detected that as the education level of women and her spouse increases, domestic violence decreases. According to the results, employment of women, in other words the labor force participation of women, does not a factor that prevent women from domestic violence. Working women are more likely to experience physical or sexual violence than non-working women. The results indicate that domestic violence increases in case spouses use alcohol, use drugs or gamble. When compared with Marmara Region, the region where the domestic violence is experienced most is determined as Eastern Anatolia Region in 2008 and Central Anatolia Region in 2014.

Keywords: *Violence Against Women, Labour Force Participation, Turkey, Logit Model.*

Giriş

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) 2002 yılında yayınladığı Şiddet ve Sağlık Raporu'nda genel olarak "fiziksel zorlama ya da gücün niyet dahilinde bir şahsa veya gruba yönelik olarak uygulanışı" şeklinde tanımlanmıştır. Şiddet fiziksel, cinsel, duygusal (psikolojik) ve ekonomik gibi çeşitli şekillerde gerçekleşebilir. Fiziksel şiddet; kişiye fiziksel olarak zarar vermeyi amaçlayan vurma, tokat atma, itme, saçını çekme, kol bükme, tekme atma, boğazını sıkma, herhangi bir aletle yaralama, sağlıksız koşullarda yaşamaya zorlama vb. hareketleri içermekte ve öldürmeye kadar uzanan çok geniş bir kapsama alanı bulunmaktadır. Cinsel şiddet; taciz, tecavüz, ensest, zorla evlendirme vb. konuları kapsamaktadır. Duygusal (psikolojik) şiddet; aşağılama, hakaret etme, bağırma, küfretme, dalga geçme, karar verme hakkına engel olma, aileyle ve arkadaşlarla konuşma hakkını elinden alma, ekonomik veya sosyo-kültürel üstünlük belirtme vs. gibi davranışları içermektedir. Yaygın olarak görülen bir diğer aile içi duygusal şiddet biçimi de özgürlükten yoksun bırakmadır. Kişiyi evde bir odaya kilitlemek, dışarıya yalnız çıkmasına izin vermemek buna örnektir. Ekonomik şiddet ise zorla çalıştırma, çalışmasına engel olma, kadının çalışmasını ve konumunu küçümseme, kadının gelirini kullanmasını önleme, kişisel malvarlığının izinsiz kullanımı vb. gibi konuları içermektedir (Karal ve Aydemir, 2012, s. 22-23; Ararat vd., 2014, s. 22, Adaçay ve Güney, 2012, s. 314).

Kadına yönelik şiddetin kadın hakları ihlali olduğuna vurgu yapan Dünya Sağlık Örgütü'nün raporlarına göre dünyadaki kadınların yaklaşık 3'te biri (%30) yaşamları boyunca yakın ilişkide buldukları erkekler tarafından uygulanan fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmışlardır. Bununla birlikte kadın cinayetlerinin %38'inin de kadınların yakın ilişkide buldukları erkek partnerleri tarafından gerçekleştirildiği raporlanmıştır. Kadının yakın ilişkide olduğu erkek partnerinden hayatı boyunca uğradığı fiziksel şiddetin yaygınlığına ilişkin UNSTATS verileri incelendiğinde bu oranın Uganda'da %42.7; Kenya'da %37; Hindistan'da %35.1; Mısır'da %33.2 olduğu ve Türkiye'nin de %36 gibi bir değerle şiddet yaygınlığının yüksek olduğu bu ülkeler arasında yer aldığı görülmektedir. Kadına yönelik fiziksel şiddet yaygınlığının Avrupa ülkelerinde görece daha düşük olup Fransa'da %25, Almanya'da %20; İtalya'da %17;

Hollanda'da %22; İspanya'da %12; Yunanistan'da %18; Bulgaristan'da %22 olduğu tespit edilmektedir.³

Ülkemizde 1980'lerde kadın hareketleriyle başlayan 1990'larda kurumsallaşan ve 2000'li yıllardan sonra sorunun çözümü için yapılan çalışmalar hız kazanmış olmasına rağmen halen sorunun çözümüyle ilgili eksiklikler bulunmakta, kadına şiddet olayları gittikçe artmaktadır (Oktay, 2015, s. 111). Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun 2017 yılı veri raporuna göre, Türkiye'de 2008-2017 yılları arasında öldürülen kadın sayıları ciddi boyutlardadır ve giderek artmıştır. 2008 yılında 80, 2009 yılında 109, 2010 yılında 180, 2011 yılında 121, 2012 yılında 210, 2013 yılında 237, 2014 yılında 294, 2015 yılında 303, 2016 yılında 328 ve 2017 yılında 409 kadın erkekler tarafından öldürülmüştür. Kadınların %22'si kocası, %13'ü tanıdığı birisi veya akrabası, %9'u erkek arkadaşı, %5'i boşandığı erkek, %4'ü babası, %4'ü oğlu, %3'ü ayrıldığı erkek arkadaşı, %2'si ağabeyi ve %1'i üvey oğlu tarafından öldürülmüştür (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu).

Türkiye'de kadına yönelik şiddeti konu alan ayrıntılı bilgi ve veri sağlayan araştırma sayısı oldukça azdır. Hem aile mahremiyeti olarak düşünüldüğü için, hem de insanların kendilerine şiddet uygulandığını itiraf etmeleri son derece güç olduğu için kadınların yaşadıkları şiddete ilişkin gerçek bilgilerin elde edilmesi mümkün görünmemektedir (Oktay, 2015, s. 85). Ülkemizde bu alanda yapılan sınırlı yerel araştırmalar yanında son yıllarda az sayıda ulusal araştırma da gerçekleştirilmiştir. Literatürde bu konudaki eksikliği dikkate alan bu çalışmada, Türkiye'de 2008 ve 2014 yıllarında kadına karşı aile içi şiddeti belirleyen unsurlar ortaya konmaya çalışılmış, her iki yıl için karşılıklı değerlendirmeler yapılmış ve ayrıca kadının işgücüne katılımının şiddet üzerindeki etkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Türkiye'de bu konuda az sayıda olan ulusal çaptaki çalışmalarda tek bir yıl için analizler gerçekleştirilmiş, yıllar bazında şiddetin boyutu değerlendirilmemiştir. Bu sayılan nedenler, çalışmayı diğer çalışmalardan farklı kılmaktadır.

Çalışmanın diğer bölümleri şu şekilde ele alınmıştır: ikinci bölümde kadına karşı şiddeti belirleyen unsurları ele alan deneye dayalı çalışmalar incelenecek, üçüncü bölümde kadının işgücüne katılımının kadına yönelik aile içi şiddet üzerindeki etkisi değerlendirilecek, dördüncü bölümde deneye dayalı analizde kullanılan veri seti ve değişkenler tanıtılacak ve analiz sonuçları yorumlanacak, beşinci bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilecektir.

Literatür Taraması

Kadına yönelik aile içi şiddeti konu alan çeşitli deneye dayalı çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır: Mayda ve Akkuş (2004), evli kadınlara karşı aile içi şiddetle ilişkili faktörleri, şiddete karşı kadının davranışını ve şiddetle ilgili olarak sağlık personelinin

³ BM İstatistik Bölümü (UNSTATS) tarafından yayınlanan "Dünya'da Kadın 2015: Eğilimler ve İstatistikler" kitabının altıncı bölümünde yer alan "Kadına Yönelik Şiddet" ile ilgili veriler çerçevesinde; çeşitli ülkelerde kadına yönelik şiddetin mevcut durumu çalışmanın Ek kısmında Tablo 1'de gösterilmektedir.

soruları doğrultusunda kadının davranışını açıklamaya çalışmışlardır. Düzce ilinde 116 evli Türk kadınıyla yatay kesite dayanan bir araştırma yapmışlardır. Aile içi fiziksel şiddetin yaygınlığı %41.4, duygusal şiddetin yaygınlığı %25.9, cinsel şiddetin yaygınlığı %8.6 bulunmuştur ve kadınların eşi tarafından kontrol edilen herhangi bir davranışının oranı %77.6'dır. Yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel şiddeti yaşayan kadınların oranı %50.9'dur. Fiziksel şiddet oranı hem kadınların hem eşlerinin düşük eğitim düzeyiyle ve onların doğum yeriyle ilişkili bulunmuştur. "Kocalar eşlerini dövemez" düşüncesinin eğitilmiş kadınlar arasında daha yaygın olduğu görülmüştür. Kadınların %82'si sağlık personeli tarafından aile içi şiddet hakkında sorulan soruları cevaplamaya gönüllü olmuştur. Herhangi bir kadının veya eşinin kültürel geçmişi ve eğitimi, evde şiddet davranışının benimsenmesi ve tahammül edilmesi olasılığını etkilemektedir. Şiddetin sorgulanmasının, kadınların sağlık hizmetlerinde bir rutin olması gerektiği ve çoğu kadına uygulanması gerektiği önerilmiştir.

Ergin vd. (2005) Türkiye'nin sosyoekonomik olarak gelişmiş bir metropolitan şehrinde (Bursa'da) kadınlar arasında aile içinde yaşanan evlilik şiddetinin yaygınlığını, tipini, sıklığını ve nedenlerini araştırmışlardır. Çalışma 2003 yılında yatay kesit verisine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Farklı amaçlar için 50 tane sağlık ocağını ziyaret eden, yaşı 18 ve üzerinde olan evli kadınlar çalışmaya dahil edilmiştir. 1427 anketin 1010 tanesi uygun bulunmuş ve yüz yüze görüşmeyle anketler tamamlanmıştır. Uygulamada çoklu uyum analizi ve logistik regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Aile içi şiddet ve eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Eğitimi olmayan kadınlar üniversite mezunu veya daha yüksek eğitime sahip olanlara göre 2.6 kat daha fazla ailevi suistimale uğramıştır. Aile içi şiddet ile kadının yaşı veya iş durumu, evlilik süresi veya aile geliri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. En sık karşılaşılan şiddet türü fiziksel şiddettir, onu duygusal şiddet takip etmektedir. En düşük eğitim düzeyinin ve gelirin, şiddete uğrayan kadınlar arasında sıklıkla tüm şiddet türlerinde görüldüğü rapor edilmiştir. Aile içi şiddeti önlemede kızların eğitilmesinin ve eğitimin önemi vurgulanmıştır.

Alper vd. (2005), bir grup Türk kadını arasında yaşanan aile içi şiddet gerçeğini, onun genişliğini, tipini ve yaşanma sıklığını araştırmışlardır. Çalışmayı Ekim 2000 ile Mayıs 2001 döneminde Türkiye'nin en büyük dördüncü şehri olan Bursa'da gerçekleştirmişlerdir. Farklı bölgelerdeki herhangi 50 sağlık merkezini ziyaret eden 15 yaş üzerindeki tüm kadınlar çalışmaya dahil edilmiştir. 506 katılımcı çalışma grubu olarak alınmıştır ve yüz yüze görüşme ile anket formu doldurulmuştur. Ankete katılanların 297 (%58.7)'sinin hayatlarında en az bir kez aile içi şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Erkek arkadaş ilk şiddet uygulayan kişidir ve bunların oranı %49.5'dir. Bunu anne ve/veya babası %14.1 oranı ile takip etmiştir. Fiziksel ve psikolojik şiddet kombinasyonunun %45.5 ile en çok karşılaşılan şiddet türü olduğu bulunmuştur. Kadınların yarısından fazlasının (%58.6) aile içi şiddeti sıklıkla ve sürekli olarak yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Şiddet davranışının nedenlerinin ekonomik zorluk (%18.9), alkol tüketimi (%18.5) ve kötü aile ilişkileri (%15.8) olduğu ortaya konmuştur. Mağdurların %43.8'i şiddeti kabul ederken, %26.6'sı tepki göstermiştir. Çocukları yüzünden

eşinin şiddeti nedeniyle ilişkisini bitirmeye istekli olmayan kadınların oranı %48.2 bulunmuştur. Kadınların ve erkeklerin yüksek eğitilmiş olmasının aile içi şiddetin yaygınlığında bir düşüşe yol açtığı bulgusu elde edilmiştir.

Kocacık ve Doğan (2006) kadına yönelik aile içi şiddetin nedenlerini Sivas ili için değerlendirmişlerdir. Analizler 10 mahalleden seçilmiş 583 hanehalkı ile 2004 yılında yapılan anketlerden elde edilen bulgular temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre aile içi şiddetin yaygınlığı %52 oranındadır. Ailenin yıllık gelir seviyesi arttığında aile içi şiddet oranının düştüğü tespit edilmiştir. Düşük eğitim seviyesi de aile içi şiddeti artıran önemli bir unsur olarak bulunmuştur. Şiddete maruz kalan kadınların %74'ünün ev hanımı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca istinaden ekonomik özgürlüğün aile içi şiddete karşı koruyucu etkisine vurgu yapılmıştır.

Syed vd. (2013), Pakistan'ın Shikarpur Sindh bölgesinde kadınlara karşı aile içi şiddeti araştırmışlardır. Pakistan'da kadınlar, aile şiddeti en yaygın olmak üzere çeşitli şiddet türleriyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Araştırılan kadınların çoğunun temel haklarından mahrum edildiği ve erken evliliklere karşı çıktıkları görülmektedir. Kırsal kesimdeki kadınların daha az kendilerine güven duydukları ve evin dışına çıktıklarında eşlerinin şiddeti ile karşılaştıkları rapor edilmiştir.

Paul (2016), kadının iş gücüne katılımının aile içi şiddet üzerindeki etkilerini Hindistan için analiz etmiştir. Analizlerde 15-49 yaş aralığındaki 69704 evlenmiş kadını kapsayan örneklem kullanılmıştır. Veri kaynağı 2005-2006 yıllarında gerçekleştirilmiş olan Ulusal Aile Sağlığı Anketi III olmaktadır. Analizlerde Doğrusal Olasılık Modeli ve Logistic Regresyon Modeli uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre çalışan kadının kısa dönemde şiddete uğrama olasılığı işgücüne dahil olmayan kadınlara kıyasla daha yüksektir. Bu sonuç, kadının istihdamıyla birlikte güçsüz bırakılan erkeklerin alışlagelen aile içi düzeninin yeniden tesisi için şiddeti bir araç olarak görmeye başlamasıyla açıklanmaktadır. Bununla birlikte eşinden daha fazla kazanan veya kendi kullanımına ait parası olan kadının da şiddete uğrama olasılığı da daha yüksek bulunmuştur.

Büyükyılmaz ve Demir (2016), Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen unsurları Multinomial Logit Model analiziyle değerlendirmişlerdir. Ampirik analizlerde Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2008 yılı "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" veri seti kullanılmıştır. 15-59 yaş arasındaki 2071 kadından elde edilen anket sonuçlarına göre yapılan analizlerde fiziksel şiddet görenler hiç şiddet görmeyenlerle, hem fiziksel hem de cinsel şiddet görenler hiç şiddet görmeyenlerle karşılaştırılarak iki farklı modelleme kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; lise ve üstü eğitim alanlar ilköğretim mezunlarına göre, 14-25 yaş grubundakiler 26 ve üstü yaşta olanlara göre, eşi lise ve üstü eğitim alanlar eşi ilköğretim mezunu olanlara göre, eşi çalışanlar çalışmayanlara göre, eşi alkol kullanmayanlar kullananlara göre, Marmara Bölgesinde yaşayanlar İç Anadolu, Doğu ve

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayanlara göre daha az fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Hem fiziksel hem cinsel şiddete uğrayanların değerlendirildiği ikinci modelde de bu bulgular desteklenmektedir.

Owusu Adjah ve Agbemafle (2016), Gana'daki evli kadınların aile içi şiddeti yaşama olasılığını arttıran faktörleri belirlemeye çalışmışlardır. 2008 Gana Demografik ve Sağlık Araştırması verilerini kullanarak çok değişkenli logistik model ile çalışmışlar ve risk faktörlerini elde etmişlerdir. Çalışmalarında 1524 evli kadının %33.6'sı aile içi şiddeti yaşamıştır. Kentsel alanlarda oturan kadınların aile içi şiddeti yaşama riski %35'dir. Eşinin babasının annesine vurduğuna tanık olan kadınların, babası annesine asla şiddet uygulamayan kadınlara göre, aile içi şiddet görme riski %41 daha fazladır. Annesinin babasına vurduğuna tanık olan kadınlar diğerlerine göre şiddete 3 kat daha fazla maruz kalmaktadır. Eşi orta öğretim üstü eğitilmiş olan kadınların, eşi hiç okula gitmeyen kadınlara nazaran aile içi şiddet görme riski %48 daha azdır. Eşi alkol kullanmayan kadınlarla kıyaslandığında eşi alkol kullanan kadınlar 2.5 kat daha fazla aile içi şiddete maruz kalmaktadır.

Dasre vd. (2017), kadının ekonomik katılımının aile içi şiddeti hangi yönde etkilediğini Türkiye için analiz etmişlerdir. Analizlerde 15-59 yaş aralığındaki evlenmiş kadınlar üzerine odaklanılmış ve 2014 yılında gerçekleştirilen Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Anketinden yararlanılmıştır. Örneklem 6125 kadını kapsamaktadır. Aile içi şiddet kavramı son 12 ayda kadına yakın ilişkide olduğu erkek partneri tarafından uygulanan fiziksel ve/veya cinsel şiddet olarak ele alınmıştır. Ampirik analizlerde Logit Model kullanılmıştır. Analizlerde kadının sosyoekonomik anlamda güçlenmesinin (kadının eğitimi, işgücü piyasasına katılımı, hane gelirine katkısı değişkenleriyle ölçülmüştür) şiddet üzerindeki etkilerine odaklanılmıştır. Yüksek eğitim seviyesinin ve resmi işlerdeki istihdamın kadınları aile içi şiddetten koruduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte eşler arasındaki ekonomik güç dağılımındaki eşitsizliğin aile içi şiddetle sonuçlanabilecek gerginlikler yaratma potansiyeline sahip olduğu gözlenmiştir. Analiz sonuçlarına ilişkin detaylar şu şekilde özetlenebilir: (i) kadının yaşı arttıkça şiddet görme olasılığı azalmaktadır, (ii) çocuk sayısı arttıkça şiddet olasılığı artmaktadır, (iii) rızası dışında evlilik yapan ve yeniden evlenen kadınların şiddet görme olasılığı daha yüksektir, (iv) eşin alkol kullanımı ile şiddet arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur, (v) yüksek öğretim gören kadınların şiddet görme riski daha düşüktür, (vi) resmi olmayan ya da düzensiz işlerde istihdam edilen kadınların resmi işlerde çalışan veya iş hayatında aktif olmayan kadınlara göre şiddet görme olasılığı daha yüksektir, (vii) ekonomik katılıma ilişkin sınırlı özgürlükler ile şiddet yakın ilişki içerisindedir, (viii) eşinin eğitim seviyesi düşük olan kadınların şiddet görme olasılığı daha yüksektir.

Lenze ve Klasen (2017) de kadının işgücüne katılımının aile içi şiddete etkisini Ürdün için analiz etmişlerdir. Analizler 2007 yılında gerçekleştirilmiş olan Ürdün Nüfus ve Aile Sağlığı Anketi'ne dayanmaktadır. Örneklem 15-49 yaş aralığındaki 10867 evlenmiş kadını içermektedir. Analizlerde Doğrusal Olasılık Modeli kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre eğer kadın ücretli

bir işte çalışıyorsa eşinden şiddet görme olasılığı %7.6 artmaktadır. Eşin eğitim seviyesinin düşük olması durumunda şiddetin arttığı tespit edilmiştir. Eşin düzenli bir işinin olması kadının maruz kaldığı şiddeti istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde etkilemektedir. Hanehalkının ekonomik statüsünü yansıtan servetin şiddeti azalttığı tespit edilmiştir. İçsellik sorunu göz önüne alınıp tahminler tekrarlandığında kadının çalışma durumunun aile içi şiddet üzerindeki etkisinin anlamsızlaştığı görülmektedir.

Kadının İşgücüne Katılımının Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Üzerindeki Etkisi

Kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesine ilişkin vurgulanması gereken önemli bir husus kadının işgücüne katılımıyla ilgilidir. Kadının işgücüne katılımının aile içi şiddete etkisine ilişkin farklı bakış açıları olmakla birlikte bu konudaki ilk yaklaşım, kadın istihdamının şiddetten koruyucu etkilerine işaret etmektedir. Kadının işgücüne katılımıyla birlikte gelir elde etmesine bağlı olarak sağladığı ekonomik güç aile içindeki şiddeti azaltıcı etkiler yaratacaktır. Kadının finansal bağımsızlığı şiddet gördüğü ilişkisini bitirme olasılığını yükseltecektir. Bununla birlikte kadının gelirindeki bir artış eşin şiddet içeren davranışlarını kısıtlamaktadır. Ayrıca kadının gelir sağlaması ailenin gelirinde bir artışa neden olmak suretiyle ailenin ekonomik stresini azaltmakta ve böylece eş şiddetini engellemektedir. Konuya ilişkin diğer yaklaşımda ise kadının ücretli bir işte istihdamının şiddeti arttıracığı savunulmaktadır. Buna göre kadının çalışma hayatına dahil olmasıyla birlikte kendilerinin aile içindeki otoritesinin sarsıldığını düşünen eşler bu otoritenin yeniden temini için şiddete başvurmuşlardır (Lenze ve Klasen, 2017, s. 3).

Kadınların ekonomik hayata tam ve etkin olarak katılımı güçlü ekonomilerin inşası ve yaşam kalitesinin geliştirilmesi için son derece önemlidir. Kadınların mevcut durumları iyileştirilmeden kalkınma, sürdürülebilirlik ve insan haklarına yönelik hedeflere ulaşılmasına imkân bulunmamaktadır. Aile içi şiddet geçmişi olan kadınların, iş hayatının daha fazla kesintiye uğradığı ve iş hayatındaki verimliliklerinin azaldığı görülmektedir. Bununla birlikte aile içi şiddet kadınların işgücü içerisinde kalma isteklerini de olumsuz etkilemektedir (Ararat vd., 2014). Kadına yönelik şiddetin düşük kadın işgücü katılımı, düşük iş verimliliği ve düşük kazançlar gibi etkileri olduğu vurgulanmalıdır. ABD’de şiddet mağduru kadınların %30’unun uğramış oldukları şiddete bağlı olarak işlerini kaybettikleri raporlanmıştır. Bununla birlikte, Santiago için yapılan bir çalışmada şiddete maruz kalmayan kadınların ayda ortalama 385 dolar kazanırken aile içinde fiziksel şiddet gören kadınların aylık ortalama gelirinin ancak 150 dolar olduğu tahmin edilmiştir. Diğer taraftan, aile içi şiddetin çocukların gelecek istihdam olanaklarına potansiyel etkisi de önemlidir. Şiddet yaşanan ailelerden çıkan çocukların eğitim hayatlarında karşılaştıkları kötü performans bir diğer doğrudan etkidir (UNICEF, 2000, s. 9).

Kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesinde, özellikle uzun vadede, kadının eğitim seviyesinin ve kadının işgücüne katılım oranının arttırılmasına yönelik çabaların son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Kadın işgücü katılım oranının artması kadının hane içindeki otoritesini arttırıcı ve dolayısıyla aile içi şiddete uğrama riskini de azaltıcı bir unsurdur. Aile içi şiddetin

varlığı kadının işgücüne katılımını azaltıcı etkiler yaratabileceği gibi, kadının işgücüne katılım oranının artması da aile içi şiddeti önleyici etkiler yaratabilecektir. Nitekim, Yılmaz (2017) Türkiye için gerçekleştirdiği deneye dayalı çalışmasında kadının aile içindeki otoritesinin artmasının aile içi şiddeti azalttığı; kadının aile içi otoritesinin de kadının eğitimi ve kendine ait gelirinin varlığı ile doğru orantılı olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Bu konuya diğer perspektiften yaklaşıldığında ise kadının hane içindeki otoritesinin azalmasının kadının işgücüne katılım oranının azalmasıyla sonuçlanabileceği riskine de vurgu yapmak gerekir.

Kadınların çalışmasına karşı olumsuz bakışın değişmesi, kadınların eğitim seviyesinin yükselmesi, evlilik yaşının yükselmesi ve doğum oranlarının düşmesine rağmen Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranları çok düşüktür. Kentleşme ve tarımsal istihdamdaki azalma kadınların işgücüne katılım oranını azaltmaktadır. Tarımdan, tarım dışı işgücü göçü gerçekleştikçe, kadınların ücretsiz aile işçisi olarak yoğun biçimde istihdam edildiği tarımın istihdamdaki payı azalmış, kadınların işgücüne katılım oranı düşüş eğilimine girmiştir. Bu nedenlerin dışında ekonomik krizler, eğitim seviyesinin düşük olması, çalışma çağındaki nüfusun yıllık artış hızının o yıl içerisinde yeni yaratılan işlerin yıllık artış hızından fazla olması ve enformel ekonominin varlığı da kadınların işgücüne katılım oranlarını azaltmaktadır (Oktay, 2015, s. 81).

Ek Tablo 2’de seçilmiş bazı ülkelerde 2016 yılında kadınların işgücüne katılım oranlarına ilişkin veriler aktarılmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranı 2016 yılı için %36.2’dir. Tabloda yer verilen 79 ülke arasında Türkiye’nin ancak son sıralarda yer buluyor olması üzerinde düşünülmesi gereken bir bulgudur. Türkiye kadın işgücü katılım oranı bağlamında ancak İran (%17.5), Kosova (% 8.6), Suudi Arabistan (%23.3), Mısır (%24.1) ve Bangladeş (%34.2)’in ön sıralarına yerleşebilmiştir. İşgücüne dahil olmayan kadınların %24’ü hane içinde karar alma sürecinde otoriteleri olmadığını belirtmişlerdir (Yılmaz, 2017, s. 21). Kadın işgücü katılım oranında bu kadar alt sıralarda yer alan Türkiye, 2015 yılında UNSTATs’ın yayınladığı istatistiklere⁴ göre kadına yönelik şiddetin yaygınlığı sıralamasında ise üst sıralara yerleşmektedir.

Tablo 3’de Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranının yıllar içinde değişimi gösterilmektedir. 2006 yılında %25.1 olan kadın işgücüne katılım oranının 2016 yılında %36.2’ye yükselmesi olumlu bir gelişme olsa da daha önemli bir gelişme sağlaması gerektiği ortadadır.

Tablo 3. Türkiye’de Kadınların İşgücüne Katılım Oranı (15-64 yaş)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kadın İşgücüne Katılım Oranı	25.1	25.2	26.2	27.8	29.6	31	31.8	33.2	33.6	34.9	36.2

Kaynak: <http://www.ilo.org/ilostat/> (Erişim Tarihi: 05.02.2018)

⁴ Ek kısmında Tablo 1’de ilgili istatistik bilgileri sunulmaktadır.

Ampirik Analiz

Verilerin ve Değişkenlerin Tanımlanması

Çalışmada TÜİK'in 2008 ve 2014 yıllarında yaptığı "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" ham verileri kullanılarak, Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen faktörler incelenmiş ve söz konusu yıllar için karşılaştırma yapılmıştır. Kadına yönelik şiddet konusunda yürütülmüş ülke çapında temsil niteliğine sahip kapsamlı ilk araştırma TÜİK tarafından 2008 yılında gerçekleştirilen "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması"dır. 2014 yılında yapılan "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması", kadınların yaşadığı aile içi şiddetin büyüklüğü, içeriği, neden ve sonuçları ile risk faktörlerinin anlaşılması amacıyla ülke genelini temsil eden en geniş örneklemlili ikinci araştırmadır (TÜİK). 2008 yılındaki anket 12795 kadınla, 2014 yılındaki anket ise 7462 kadınla gerçekleştirilmiştir. 2014 yılındaki araştırmada 666 kadın anket sorularının çoğunu cevaplamayı reddettiği için bu çalışmada 6796 kadın analize dahil edilmiştir. Her iki yıl için yapılan anketlere 15-59 yaş arasındaki kadınlar katılmıştır. Kadının aile içinde şiddet görmesini etkileyen faktörler olarak; kadının yaşı, kadının ve eşinin eğitim düzeyi, kadının ve eşinin çalışma durumu, eşinin alkol kullanması, kumar oynaması, uyuşturucu kullanması, 6-14 yaş aralığındaki çocuk sayısı ve hanenin yaşadığı bölge alınmıştır. Kadının işgücüne katılımını temsil eden değişken, anketlerin özelliğinden dolayı sadece kadının çalışma durumu (çalışıyor veya çalışmıyor) olarak seçilebilmiştir. Her iki yıl için yapılan anketlerde "düzenli işiniz var mı?" sorusuna "evet" cevabını veren kadınlar, çalışıyor olarak değerlendirilmiştir. Bağımlı değişken, fiziksel ya da cinsel şiddet gören ve görmeyen kadınlar şeklinde iki kategorili olarak ele alınmıştır. Analizde kullanılan tüm değişkenler ve tanımlayıcı istatistikleri Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Tanımlayıcı İstatistikler

	2008			2014		
	N	Ort.	Std. Sap.	N	Ort.	Std. Sap.
Kadının Yaşı						
15-25	3145	0.246	0.431	1021	0.150	0.357
26-35	3991	0.312	0.463	2117	0.312	0.463
36-45	2931	0.229	0.420	1784	0.263	0.440
46-59	2728	0.213	0.409	1874	0.276	0.447
Kadının Eğitim Düzeyi						
Okula gitmeyenler ve ilköğretim	9410	0.735	0.441	4886	0.719	0.449
Lise ve üstü	3385	0.265	0.441	1910	0.281	0.449
Kadının Çalışma Durumu						
Çalışıyor	3400	0.266	0.442	2123	0.312	0.464
Çalışmıyor	9395	0.734	0.442	4673	0.688	0.464
Eşinin Eğitim Düzeyi						
Okula gitmeyenler ve ilköğretim	8308	0.649	0.477	4016	0.591	0.492
Lise ve üstü	4487	0.351	0.477	2780	0.409	0.492
Eşinin Çalışma Durumu						
Çalışıyor	9616	0.752	0.432	5468	0.805	0.397
Çalışmıyor	3179	0.248	0.432	1328	0.195	0.397
Eşinin Alkol Kullanması						
Kullanıyor	2472	0.193	0.395	1365	0.201	0.401
Kullanmıyor	10323	0.807	0.395	5431	0.799	0.401
Eşinin Kumar Oynaması						
Oynuyor	247	0.019	0.138	136	0.020	0.140
Oynamıyor	12548	0.981	0.138	6660	0.979	0.140
Eşinin Uyuşturucu Kullanması						
Kullanıyor	40	0.003	0.056	42	0.006	0.078
Kullanmıyor	12755	0.997	0.056	6754	0.994	0.078
6-14 Yaş Arası Çocuk						
Var	5238	0.409	0.492	3027	0.445	0.497
Yok	7557	0.591	0.492	3769	0.555	0.497
Bölgeler						
Marmara	2715	0.212	0.409	1897	0.279	0.449
Ege	989	0.077	0.267	584	0.086	0.280
İç Anadolu	2057	0.161	0.367	988	0.145	0.353
Akdeniz	1151	0.089	0.286	561	0.083	0.275
Karadeniz	1965	0.154	0.361	1173	0.173	0.378
Doğu Anadolu	2502	0.196	0.397	1105	0.163	0.369
Güneydoğu Anadolu	1416	0.111	0.314	488	0.072	0.258

Tablo 5’de 2008 ve 2014 yıllarında hanenin bulunduğu yerleşim yerine göre şiddet gören ve görmeyen kadınların frekansları ve yüzdeleri verilmiştir. 2008 yılında kentte yaşayan kadınların %62.73’ü şiddet görmezken, %37.27’si şiddet görmüştür. Yine aynı yılda kırsal alanda yaşayan kadınların %59.39’u şiddete maruz kalmamış fakat %40.61’i ya fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmıştır. 2008 yılında kırsal bölgelerde oturan kadınlar kentsel bölgelerdekilere göre daha fazla şiddet görmüştür. 2014 yılına bakıldığında kentte oturan kadınların %66.09’u şiddet yaşamaz iken, %33.91’i şiddet yaşamıştır. Eşi tarafından şiddete uğramayan kadınların oranı söz konusu yıl için kırsal alanda %63.59, şiddete uğrayan kadınların oranı %36.41’dir. 2008 yılında olduğu gibi 2014 yılında da kırsal bölgelerde oturan kadınlar kentsel bölgelerde oturanlara göre daha fazla şiddete uğramıştır. Her iki yıl karşılaştırıldığında, 2014 yılında 2008 yılına göre eşi tarafından şiddete uğrayan kadınların oranı kentsel ve kırsal alanlarda daha azdır.

Tablo 5. Yerleşim Yerine Göre Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Frekansları

	2008				2014			
	Kent		Kır		Kent		Kır	
Şiddet	N	%	N	%	N	%	N	%
Fiziksel veya Cinsel Şiddet Görmemiş	5918	62.73	1996	59.39	3083	66.09	1355	63.59
Fiziksel veya Cinsel Şiddet Görmüş	3516	37.27	1365	40.61	1582	33.91	776	36.41
Toplam	9434		3361		4665		2131	

Yöntem

Bağımlı değişkenin iki durumlu olduğu (0 veya 1 değerini aldığı) modeller kesikli seçim modelleri olarak bilinirler. Doğrusal olasılık modeli, probit ve logit modelleri kesikli seçim modelleridir. Çalışmanın uygulama kısmında ele alınan bağımlı değişken, fiziksel veya cinsel şiddet gören ve görmeyen kadınlardır. Bu değişken, iki durumlu kalitatif bir değişkendir. Bu nedenle analiz logit model kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Logit model şu şekilde tanımlanmaktadır (Davidson ve MacKinnon, 1999: 446; Studenmund, 1997: 510):

$$P_i = E(Y = 1 / X_i) = \frac{1}{1 + e^{-(\beta' x_i)}} \quad (1)$$

eşitliğinde $Z_i = \beta' x_i$ olarak alınırsa,

$$P_i = E(Y = 1 / X_i) = \frac{1}{1 + e^{-z_i}} \quad (2)$$

(2) denklemi, kümülatif logistik dağılım fonksiyonu olarak bilinmektedir (Brooks, 2008 : 514; Dhrymes, 1978: 328). Bağımlı değişkenin $-\infty$ ve $+\infty$ arasında herhangi bir değer alabildiği farz

edilmektedir. Ancak bu durum dışında, sadece sonlu sayıda değerler de alabilmektedir. $Z_i \rightarrow +\infty$ a giderken e^{-Z_i} sıfıra gider. $Z_i \rightarrow -\infty$ a giderken e^{-Z_i} tanımsız olarak artar. Z_i , $-\infty$ dan $+\infty$ a doğru giderken P_i , 0 ile 1 aralığındadır. P_i [0,1] aralığının dışında asla olamaz (Intriligator, vd., 1996: 161; Ramanathan, 1998: 607). Tahmin yöntemi, gözlemlenen P'nin 0 ve 1 arasında olup olmamasına veya iki değerli olup olmamasına ve 0 ya da 1 değerlerini alıp almamasına dayanmaktadır. P'nin kesinlikle 0 ve 1 arasında olduğu durumda, yöntem P'yi dönüştürüp bağımlı değişkeni kolayca elde edebilmektedir. Daha sonra bağımlı değişken, sabit terim ve açıklayıcı değişken (ya da açıklayıcı değişkenler) üzerine regres edilmektedir (Ramanathan, 1998: 607). P_i ile Z_i arasında doğrusal olmayan bir ilişki vardır. Bu yüzden parametreleri tahmin etmek için EKKY kullanılamaz, doğrusal olmayan tahmin yöntemleri kullanılabilir. Kümülatif logistik dağılım fonksiyonunun tersi alınarak logit model doğrusallaştırılabilir (Gujarati, 2004: 555).

$$1 - P_i = \frac{1}{1 + e^{-z_i}} \quad (3)$$

$$\frac{P_i}{1 - P_i} = \frac{1 + e^{z_i}}{1 + e^{-z_i}} = e^{z_i} \quad (4)$$

yazılabilir. $P_i / 1 - P_i$, fark oranıdır. Fark oranının doğal logaritması alınır, hem parametrelerine hem de değişkenlerine göre doğrusal denklem elde edilmektedir. Yani fark oranının logaritması, yalnız x_i 'lere göre değil anakütle katsayılarına göre de doğrusaldır (Koop, 2008: 278; Maddala, 1992: 328):

$$\ln\left(\frac{P_i}{1 - P_i}\right) = \ln(e^{z_i}) = Z_i = \beta' x_i \quad (5)$$

$Z_i = \beta' x_i$ denkleminde logit model denir.

Ampirik Sonuçlar

2008 ve 2014 yıllarında Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen faktörleri belirlemek için oluşturulan Logit modelin tahmin sonuçları ve marjinal etkileri Tablo 6'da sunulmuştur. Tablo 6'da her bir yıla ait ilk sütun logit modelin katsayı değerlerini, ikinci sütun katsayıların z istatistiklerini, üçüncü sütun marjinal etkileri ve dördüncü sütun bunların z istatistik değerlerini vermektedir. Modeller marjinal etkiler dikkate alınarak yorumlanacaktır.

Analiz sonuçlarına göre, 2008 ve 2014 yıllarında 15-25 yaş arasındaki kadınlara göre 26-35, 36-45 ve 46-59 yaş arasındaki kadınlar daha fazla şiddet görmektedir. Eğitim düzeyi lise ve üzerinde olan kadınlar, hiç okula gitmemiş ya da ilköğretim mezunu olan kadınlara göre 2008 yılında %17.7, 2014 yılında %12.7 daha az şiddete maruz kalmıştır. Benzer şekilde lise ve üzerinde eğitimi olan erkekler hiç okula gitmemiş ya da ilköğretim mezunu olan erkeklere nazaran eşlerine, 2008 yılında %5.7, 2014 yılında %10.1 daha az şiddet uygulamıştır. Kadının işgücüne katılımının aile içi şiddete etkisine ilişkin farklı bakış açıları olduğu, bazı yaklaşımlara

göre aile içi şiddeti azalttığına bazı yaklaşımlara göre ise aile içi şiddeti arttırdığına dair değerlendirmelere çalışmanın üçüncü bölümünde yer verilmiştir. Logit model bulgularına göre kadının çalışıyor olması şiddet görmesini engelleyen bir faktör değildir. İşgücüne dahil olan yani çalışan kadınlar çalışmayan kadınlara göre 2008 ve 2014 yıllarında %2.9 ve %2.4 daha fazla fiziksel ya da cinsel şiddet yaşamıştır. Diğer taraftan, eşi çalışan kadınlar eşi çalışmayan kadınlara oranla 2008 yılında daha fazla şiddet görmüştür. 2014 yılı için eşin çalışıyor olması istatistiksel olarak anlamlı değildir. Kadının eşinin veya birlikte yaşadığı kişinin alkol kullanması, kumar oynaması ve uyuşturucu kullanması ciddi boyutlarda kadına şiddet uygulamasına neden olmaktadır. Her iki modelde de sırasıyla eşi alkol kullanan kadınlar kullanmayanlara göre %15.7 ve %16.6, eşi kumar oynayan kadınlar oynamayan kadınlara nispeten %26.8 ve %34.8, eşi uyuşturucu kullanan kadınlar kullanmayanlara nazaran %40.4 ve %39.4 daha fazla şiddete maruz kalmıştır. Yaşları 6 ile 14 arasında değişen çocukların olması durumunda kadınların şiddet görmesi olasılığı daha fazladır. Hanenin yaşadığı bölge açısından bakıldığında 2008 yılında Ege bölgesinde, 2014 yılında Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde oturma fiziksel veya cinsel şiddet üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Ancak bunlar dışında, her iki modelde de Marmara bölgesiyle kıyaslandığında diğer bölgelerde yaşayan kadınların daha fazla şiddet gördüğü ortaya çıkmıştır. Marmara bölgesine göre en fazla şiddetin yaşandığı bölge 2008 yılında %20.2 ile Doğu Anadolu bölgesi, 2014 yılında %12.8 ile İç Anadolu bölgesidir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, Dasre vd. (2017), Lenze ve Klasen (2017), Paul (2016) ve Alper vd. (2005)'nin bulgularını desteklemektedir.

Tablo 6. Logit Model Tahmin Sonuçları ve Marjinal Etkileri

Bağımlı Değişken	2008				2014			
	Katsayı	z	Marjinal Etki	z	Katsayı	z	Marjinal Etki	z
Bağımsız Değişkenler	Fiziksel veya cinsel şiddet gören ve görmeyen kadınlar				Fiziksel veya cinsel şiddet gören ve görmeyen kadınlar			
Kadının Yaşı								
15-25 (TS)								
26-35	0.473	7.22 ^a	0.111	7.15 ^a	0.432	4.18 ^a	0.098	4.11 ^a
36-45	0.601	8.83 ^a	0.143	8.69 ^a	0.476	4.53 ^a	0.109	4.43 ^a
46-59	1.149	18.00 ^a	0.276	18.34 ^a	0.749	7.44 ^a	0.173	7.30 ^a
Kadının Eğitim Düzeyi								
Okula gitmeyenler ve ilköğretim (TS)								
Lise ve üstü	-0.824	-14.55 ^a	-0.177	-16.06 ^a	-0.605	-7.80 ^a	-0.127	-8.33 ^a
Kadının Çalışma Durumu								
Çalışmıyor (TS)								
Çalışıyor	0.124	2.73 ^a	0.029	2.71 ^a	0.106	1.79 ^c	0.024	1.78 ^c
Eşinin Eğitim Düzeyi								
Okula gitmeyenler ve ilköğretim (TS)								
Lise ve üstü	-0.252	-5.37 ^a	-0.057	-5.44 ^a	-0.461	-7.23 ^a	-0.101	-7.40 ^a
Eşinin Çalışma Durumu								
Çalışmıyor (TS)								
Çalışıyor	0.348	6.94 ^a	0.078	7.17 ^a	-0.004	-0.06	-0.001	-0.06
Eşinin Alkol Kullanması								
Kullanmıyor (TS)								
Kullanıyor	0.654	12.62 ^a	0.157	12.38 ^a	0.712	10.20 ^a	0.166	9.91 ^a
Eşinin Kumar Oynaması								
Oynamıyor (TS)								
Oynuyor	1.101	7.01 ^a	0.268	7.29 ^a	1.451	6.76 ^a	0.348	7.36 ^a
Eşinin Uyuşturucu Kullanması								
Kullanmıyor (TS)								
Kullanıyor	1.752	4.21 ^a	0.404	5.38 ^a	1.674	4.37 ^a	0.394	5.15 ^a
6-14 Yaş Arası Çocuk								
Yok (TS)								
Var	0.521	10.75 ^a	0.121	10.72 ^a	0.350	5.34 ^a	0.078	5.33 ^a
Bölgeler								
Marmara (TS)								
Ege	0.092	1.08	0.022	1.07	0.208	2.00 ^b	0.047	1.95 ^b
İç Anadolu	0.745	11.38 ^a	0.179	11.19 ^a	0.547	6.36 ^a	0.128	6.14 ^a
Akdeniz	0.388	4.90 ^a	0.093	4.77 ^a	0.250	2.38 ^b	0.057	2.31 ^b
Karadeniz	0.377	5.62 ^a	0.089	5.50 ^a	-0.092	-1.09	-0.020	-1.10
Doğu Anadolu	0.840	13.17 ^a	0.202	13.04 ^a	0.223	2.59 ^b	0.051	2.54 ^b
Güneydoğu Anadolu	0.791	10.65 ^a	0.192	10.51 ^a	0.102	0.89	0.023	0.88
Sabit	-1.931	-25.18 ^a			-1.319	-11.05 ^a		
N	12795				6796			
Pseudo R ²	0.105				0.074			
Log Likelihood	-7610.778				-4063.343			
LR chi2	1790.23				647.630			
Prob > chi2	0.000				0.000			

Not: Bağımlı değişkenin temel sınıfı, fiziksel veya cinsel şiddet görmeyen kadınlardır. TS: İlgili değişkenlerin temel sınıflarını göstermektedir. ^a %1, ^b %5, ^c %10 önem seviyesinde anlamlılıkları göstermektedir.

Sonuç

Günümüzde üzerinde en çok tartışılan konuların başında kadına yönelik şiddet gelmektedir. Türkiye’de özellikle son yıllarda kadına yönelik artan şiddet olayları çok dikkat çekmektedir. Bu çalışmada da, kadına yönelik aile içi şiddetin belirleyicileri ve boyutları ortaya konmaya çalışılmış ve kadının işgücüne katılımının aile içi şiddeti nasıl etkilediğine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmanın uygulama kısmında elde edilen analiz sonuçlarına göre kadına karşı aile içi şiddet üzerinde etkili olan faktörler, kadının yaşı, kadının ve eşinin eğitim düzeyi, kadının işgücüne dahil olması, eşinin alkol kullanması, kumar oynaması ve uyuşturucu kullanması ve hanenin yaşadığı bölgedir. 15-25 yaş arasındaki kadınlara göre 2008 ve 2014 yıllarında 26-35, 36-45 ve 46-59 yaş arasındaki kadınlar daha fazla şiddet görmektedir. Kadının yaşı arttıkça kadına yönelik şiddetin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim durumu şiddet üzerinde etkili olan en önemli değişkenlerden birisi olarak kabul edilmektedir. Kadının ve eşinin eğitim düzeyi arttıkça aile içi şiddet azalmaktadır. Lise ve üzerinde eğitime sahip olan kadınlar, hiç okula gitmemiş ya da ilköğretim mezunu olan kadınlara göre daha az fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Aynı şekilde eğitim düzeyi lise ve üzerinde olan eşler daha az şiddet uygulamaktadırlar. Çalışmada yapılan analizlerde üzerinde durulan önemli bir değişken olan kadının çalışmasının yani işgücüne katılıyor olmasının, aile içinde yaşanan fiziksel veya cinsel şiddet üzerindeki etkisini ortaya koyan dikkat çekici bir sonuçla karşılaşılmaktadır. Kadının çalışması, şiddet görmesini azaltan değil arttıran bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Logit model sonuçlarına göre çalışan kadınlar genel olarak çalışmayan kadınlara göre 2008 yılında %2.9 ve 2014 yılında %2.4 daha fazla fiziksel ya da cinsel şiddet yaşamıştır. Erkeklerin alkol kullanması, kumar oynaması ve uyuşturucu kullanması durumunda şiddetin boyutu çok yükselmektedir. Özellikle eşi uyuşturucu kullanan kadınlar kullanmayanlara nazaran 2008 yılında %40.4, 2014 yılında %39.4 daha fazla şiddete maruz kalmaktadır. Bölgesel farklılıklar değerlendirildiğinde, Marmara bölgesine göre en fazla aile içi şiddetin yaşandığı bölge 2008 yılında Doğu Anadolu bölgesi, 2014 yılında İç Anadolu bölgesidir. Çalışmadan elde edilen sonuçların, ülkemizde bu konuda az sayıdaki literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca elde edilen analiz bulguları kapsamında Türkiye’de kadına yönelik fiziksel veya cinsel şiddetin yukarıda sözü edilen birçok faktörden etkilendiği ve bu durumda da ülkemizde kadına yönelik şiddetin önlenmesi için geliştirilecek strateji, plan ve politikalarda söz konusu faktörlerin dikkate alınması gerektiği önerilmektedir.

Kaynakça

- Adaçay, F. R. ve Güney, G. (2012). “Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet”, Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu Bildiri Kitabı, I. Cilt, 312- 328.
- Alper, Z., Ergin, N., Selimoğlu, K. ve Bilgel, N. (2005). Domestic Violence: A Study Among a Group of Turkish Women. *European Journal of General Practice*, 11(2), 48-54.
- Ararat, M., Alkan, S., Bayazıt, M., Yüksel, A. ve Budan, P. (2014). Domestic Violence Against White-Collar Working Women in Turkey. http://research.sabanciuniv.edu/25972/1/BADV_Report.pdf. (15.03.2018).
- Brooks, C. (2008). *Introductory Econometrics for Finance*. New York: Cambridge University Press.
- Büyükyılmaz, A. ve Demir, Ç. (2016). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Belirleyenleri: Multinomial Logit Model Yaklaşımı. *Ege Akademik Bakış*, 16(3), 443-450.
- Dasre, A., Greulich, A. ve Inan, C. (2017). Combating Domestic Violence Against Women in Turkey. The Role of Women’s Economic Empowerment. Documents de travail du Centre d’Economie de la Sorbonne 2017.52 - ISSN: 1955-611X. 2017. <halshs-01660703><https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01660703/file/17052.pdf> (14.03.2018)
- Davidson, R. ve Mackinnon, J. G. (1999). *Econometric Theory and Methods*. New York: Oxford University Press.
- Dhrymes, P. J. (1978). *Introductory Econometrics*. New York: Springer-Verlag.
- Dünya Sağlık Örgütü (2002). World Report on Violence and Health. <http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf>. (15.03.2018).
- Ergin, N., Bayram, N., Alper, Z., Selimoğlu, K. ve Bilgel, N. (2005). Domestic Violence: A Tragedy Behind the Doors. *Women&Health*, 42(2), 35-51
- Gujarati, D. (2004). *Basic Econometrics*. U.S.A: The McGraw-Hill.
- ILO, <http://www.ilo.org/ilostat/> (15.03.2018)
- Intriligator, M. D., Bodkin, R. G. ve Hsiao, C. (1996). *Econometric Models, Techniques and Applications*. U.S.A: Prentice Hall.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net> (15.03.2018)
- Karal, D. ve Aydemir, E. (2012). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayını, Rapor No: 12-01, Ankara: USAK
- Kocacık, F. ve Doğan, O. (2006). Domestic Violence Against Women in Sivas, Turkey: Survey Study. *Public Health*, 47, 742-749
- Koop, G. (2003). *Bayesian Econometrics*. England: John Wiley&Sons.
- Lenze, J. ve Klasen, S. (2017). Does Women’s Labor Force Participation Reduce Domestic Violence? Evidence from Jordan. *Feminist Economics*, 23(1), 1-29
- Maddala, G. S. (1992). *Introduction to Econometrics*. U.S.A: Macmillan Publishing Company.

- Mayda, A.S. ve Akkuş, D. (2004). Domestic Violence Against 116 Turkish Housewives: A Field Study. *Women&Health*, 40(3), 95-108
- Oktay, E.Y. (2015). Türkiye'nin ve Dünyanın Ortak Sorunu: Kadına Şiddet. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 64, 57-118
- Owusu Adjah, E.S. ve Agbemafle, I. (2016). Determinants of Domestic Violence Against Women in Ghana. *Public Health*, 16(368), 1-9.
- Paul, S. (2016). Women's Labour Force Participation and Domestic Violence: Evidence from India. *Journal of South Asian Development*, 11(2), 224-250
- Ramanathan, R. (1998). *Introductory Econometrics with Applications*. U.S.A: Harcourt Brace &Company.
- Studenmund, A. H. (1997). *Using Econometrics: A Practical Guide*. U.S.A: Addison-Wesley Educational Publishers.
- Syed, A.A.S.G., Shaikh, F.M., Halepoto, A.H. ve Shah, A.S. (2013). Domestic Violence Against Women: A Case Study of Shikarpur, Sindh Pakistan. *International Journal of Business and Public Administration*, 10(1), 114-127
- TÜİK, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2008 Mikro Veri Seti
- TÜİK, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2014 Mikro Veri Seti
- UNICEF (2000). Domestic Violence Against Women and Girls, Innocenti Digest, No:6, <https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6e.pdf>. (14.03.2018)
- UNSTATS (2015). The World's Women 2015: Trends and Statistics. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division. Sales No. E.15.XVII.8, Statistical Annex, <https://unstats.un.org/unsd/gender/chapter6/chapter6.html>. (14.03.2018)
- Yılmaz, O. (2017). Women's Autonomy, Social Norms and Intimate Partner Violence Against Women in Turkey. https://editorialexpress.com/cgi-in/conference/download.cgi?db_name=ESPE2015&paper_id=402. (14.03.2018)

Ek

Tablo 1. Seçilmiş Ülkelerde Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı

Bölge	Ülke	Yıl	Kadına Yönelik Fiziksel Şiddetin Yaygınlığı(%)		Kadına Yönelik Cinsel Şiddetin Yaygınlığı(%)	
			Yakın İlişkide Olunan Erkekler Tarafından		Yakın İlişkide Olunan Erkekler Tarafından	
			Hayatı Boyunca	Son 12 Ayda	Hayatı Boyunca	Son 12 Ayda
Afrika	Kamerun	011	44,8	29,0	20,3	11,2
Afrika	Mısır	005	33,2	18,2	6,6	3,9
Afrika	Kenya	2008-09	37,0	31,3	17,2	13,6
Afrika	Nijerya	013	14,4	9,3	4,8	3,7
Afrika	Tunus	010	20,3	7,2	14,2	9,0
Afrika	Uganda	011	42,7	24,9	27,3	20,9
Asya	Ermenistan	008	8,9	..	3,3	..
Asya	Azerbaycan	006	12,8	9,7	2,9	2,0
Asya	Çin Halk Cumhuriyeti	999-00	15,4
Asya	Gürcistan	010	4,5	1,4	1,7	0,5
Asya	Hindistan	005-06	35,1	21,4	10,0	7,2
Asya	Japonya	010	25,9	..	14,1	..
Asya	Ürdün	012	21,1	11,2	8,6	6,0
Asya	Kırgızistan	012	25,1	16,9	4,0	2,8
Asya	Nepal	011	23,1	10,4	14,3	7,7
Asya	Pakistan	2012-13	26,8	18,0
Asya	Filipinler	013	12,7	5,3	5,3	3,2
Asya	Türkiye	014	36,0	8,0	12,0	5,0
Avrupa	Avusturya	014	12,0	2,0	6,0	1,0
Avrupa	Belçika	014	22,0	5,0	9,0	1,0
Avrupa	Bulgaristan	014	22,0	6,0	9,0	3,0
Avrupa	Çek Cumhuriyeti	014	19,0	4,0	7,0	1,0
Avrupa	Danimarka	014	29,0	3,0	11,0	1,0
Avrupa	Estonya	014	19,0	2,0	7,0	1,0
Avrupa	Finlandiya	014	27,0	4,0	11,0	1,0
Avrupa	Fransa	014	25,0	5,0	9,0	1,0
Avrupa	Almanya	014	20,0	3,0	8,0	1,0
Avrupa	Yunanistan	014	18,0	5,0	5,0	2,0
Avrupa	İtalya	014	17,0	5,0	7,0	4,0
Avrupa	Lüksemburg	014	21,0	3,0	9,0	1,0
Avrupa	Hollanda	014	22,0	4,0	11,0	2,0
Avrupa	Norveç	008	13,9	..	9,4	1,0
Avrupa	Polonya	014	12,0	2,0	4,0	1,0
Avrupa	Romanya	014	23,0	6,0	5,0	2,0
Avrupa	İspanya	014	12,0	1,0	4,0	1,0

Avrupa	İsveç	014	24,0	3,0	10,0	2,0
Avrupa	Ukrayna	007	12,7	10,4	3,3	2,2
Avrupa	Birleşik Krallık	014	28,0	4,0	10,0	1,0
Latin Amerika ve Karayipler	Kolombiya	010	37,4	..	9,7	..
Latin Amerika ve Karayipler	Ekvator	011	35,0	..	14,5	..
Latin Amerika ve Karayipler	Meksika	011	12,3	5,4	5,9	2,5
Latin Amerika ve Karayipler	Peru	013	35,7	11,5	8,4	3,0
Güney Amerika	Kanada	009	..	1,3
Güney Amerika	A.B.D.	011	31,5	4,0	8,8	0,8
Okyanusya	Avustralya	012	15,6	..	4,9	..
Okyanusya	Fiji	010-11	61,1	19,4	33,9	14,2
Okyanusya	Kiribati	008	60,0	32,4	46,4	33,7
Okyanusya	Yeni Zellanda	002	30,2	5,3	14,1	2,1

Kaynak: UNSTATS (2015), The World's Women 2015: Trends and Statistics, <https://unstats.un.org/unsd/gender/chapter6/chapter6.html>
(Erişim Tarihi:14.03.2018)

Tablo 2. Seçilmiş Ülkelerde Kadınların İşgücüne Katılım Oranı (15-64 yaş)

Sıralama	Ülke	2016	Sıralama	Ülke	2016
1	Katar	99,3	41	Hırvatistan	60,9
2	San Marino	86,5	42	Yunanistan	60,5
3	İzlanda	86,3	43	Ukrayna	60,4
4	İsveç	80,2	44	Paraguay	60,1
5	İsviçre	79,5	45	Tayvan, Çin	59,6
6	Danimarka	77,2	46	Namibya	59
7	Norveç	75,9	47	Brezilya	58,9
8	Barbados	75,7	48	Kuveyt	58,6
9	Hollanda	75	49	Ekvador	58,5
10	Yeni Zelanda	74,9	50	Kore Cumh.	58,4
11	Kanada	74,4	51	Sırbistan	58,1
12	Finlandiya	74,1	52	Mali	58
13	Letonya	74	53	Karadağ	56,6
14	Litvanya	73,9	54	Panama	56,6
15	Almanya	73,6	55	Şili	56,3
16	Estonya	73,2	56	Moğolistan	56,2
17	Birleşik Krallık	72,2	57	Romanya	56,2
18	Avusturya	71,7	58	Malta	55,6
19	Avustralya	71,6	59	İtalya	55,2
20	Peru	71,4	60	Malezya	54,3
21	Portekiz	70,5	61	Belize	53,9
22	İspanya	69,2	62	Endonezya	53
23	Slovenya	68,6	63	Güney Afrika	52,3
24	Kıbrıs	68,5	64	Kırgızistan	51,8
25	Singapur	68,5	65	Makedonya	50,8
26	Japonya	68,1	66	El Salvador	50,6
27	Uruguay	67,9	67	Fildişi Sahili	50,5
28	Çek Cumhuriyeti	67,6	68	Kosta Rika	50,1
29	Fransa	67,6	69	Filipinler	49,8
30	Amerika Birleşik Devletleri	67,3	70	Meksika	47
31	Peru	66,5	71	Moldova	45,7
32	Slovakya	65,4	72	Guatemala	42,4
33	Hong Kong, Çin	64,7	73	Bosna Hersek	40,9
34	Lüksemburg	64,7	74	Türkiye	36,2
35	Bulgaristan	64,6	75	Bangladeş	34,7
36	Jamaika	63,8	76	Mısır	24,1
37	İrlanda	63,7	77	Suudi Arabistan	23,3
38	Macaristan	63,5	78	Kosova	18,6
39	Belçika	62,9	79	İran	17,5
40	Polonya	62			

Kaynak: <http://www.ilo.org/ilostat/> (Erişim Tarihi: